

N E M Z E T I T Á R S A L K O D Ó

October 24dik napján 1837.

EGY ÚTAS KALANDJA A' SAVOYI HE-
GYEKBE.

(Saját elbeszélése szerint.)

(Végzet.)

A' hőség nagy volt, azonban mérsékli azt ezen helyen a' levegőnek szabad folyása; egyéb-iránt a' természetnek nagyszerű, előttünk kiterjedt gyönyörtele kellemei elfelejtetnek más kedvetlenséget, melly az útas lelkét egy sivatag élettelen rónán útaztában annyira lenyomja. A' mint megfordultam, előttem állt a' Buot hegy jégkupja, 's úgy tetszett mintha kevés távulságra a' fenyvesek között valami mozdult volna hátam megett; alkalmasint, gondolám magamban, ezen lábak ama' fejekhez fognak tartozni, mellyeket az elébb a' tó tükrében látni szerencsém vala, 's ezen gondolat még egyszer vigyázóbbá tett.

Szerencsétlenségemre rendkívül félénk természetű vagyok; veszélyes nyaktörő próbákba nem avatkozom, a' mellyeket a' hősök annyira keresnek, és semmihez sincs nagyobb kedvem, mint a' csendes és háboríthatatlan nyugalomhoz, szóval: én a' tökéletes békesség embere vagyok. Már csak azon gondolat is, hogy egy pár-

viadalbana' kard hegyével orrom körül piszkálhatnak, rendkívüli jámborságra szoktatott 's nagyon szemessé tett engemet, noha hirtelen lobbanó természettel bírok, 's megsértett kevélységem hamar lángra gyúl. Azonban ezen helyen nagyobb szerencsétlenségtől is retteghettem, mint a' párviadal; tarthattam attól, hogy erszényem, életem, sőt mind kettő veszélyben foroghat, a' nélkül, hogy találtatnék valaki, a' ki aztán a' történetet elbeszélje másoknak. Ezen gondolat minden más gondolatot kivert a' fejemből, 's annyira erőt vett rajtam, hogy mintegy akaratom ellen is egy szikla háta megé húztam meg magamat, kilesni innen a' fenyvesek között történelmüket.

Alkalmasint leskelődtem ezen helyen egy jó óráig, miután egy átkozott kinézésű férfiú halál a' fenyők háta megül kilépni bátorkodott. Soká tekintgetett azon szikla felé, mellyhez lapulva még lélezni sem mertem jó formán, 's azután kezeivel egyszer kétszer hatalmason tapsogott. Ezen jelre más két férfiú jelent meg, 's pipára töltvén, mind hárman egy egy nagy zsákot emeltek vállaikra, 's lassanként ügetve felfelé indultak. Csak hamar leshelyem közelébe értek, holott zsákjaikkal letapedtek, épen mint ama tizenhét férfiak. Szerencsére háttal fordultak felém.

Elég időm volt vizsgáladni, 's egy más észrevétel tenni. Ezen urak, a' mint kivehettem, jól fel voltak fegyverkezve. Egy carabin volt egyik oldalról lefeketve két pisztolylyal, ide nem érve a' három zsákot, mellyeket szorongó képzelődésem berni löporral töltött meg. Ezen gondolatra reszketni kezdettek minden tagjaim, a' mint az egyik a' három közül égő pipáját egyik zsákra tevén, néhány lépésnyire távozott pajtásaitól. Ezt látván, Istennek ajánlottam lelkemet 's

minden perczen a' kitöréstől rettegve, egy levált szikladarabnak oldalához olly szorosan hozzá lapítottam magamat, hogy a' lélek szintűgy csikorgott testemben.

Azon férfit, ki az imént eltávozott vala, egy dombra mászván, az útát vizsgálgatta, mellyen távozandók valának, onnan ismét társaihoz tért, 's ezt mondá: „Senkit sem látni többé.“ — „Fogadok,“ így szólal meg a' másik „hogy nem más, hanem egy álarczos vámügyelő.“ Ekkor még egyszer körül tekintvén... „Kár,“ folytatá tovább, „hogy ezen tanútlan magányban, elszalasztva a' kedvező alkalmat, odább nem állitók. Kötve marad a' halottak nyelve.“

Kevés idő vártatva felszeszpetlődvén, épen induló félben valának, a' mint az egyik, gyakorlott szemeivel kiismerve hollétemet, észre veszen, 's felkiált: „Lelkemre mondom, megfogtuk a' madarat.“ Azonnal leshelyem felé rohantak, 's én azt hittem, hogy egyszerre legalább ezer pisztolyt sütnék réám, 's minden ízem, csontom reszketett, mint őszszel a' hullani indúlt nyárlevél

„Uraim,“ így szólamlék meg szinte magamon kívül a' félelem miatt, „uraim...én... az urak tévednek.... engedelmet kérek:....könyörögök rakják le fegyvereiket... Uraim, én a' legbecsületesebb ember vagyok a' világon... (erre mind hárman nagy szemeket meresztettek reám) tegyék le, uraim, veszedelmes fegyvereiket, minden jó szándék ellen elszüthetnének... én tudós vagyok.... tapasztalás kedvéért utazom.... nekem semmi bajom a' vámokkal.... házas vagyok 's több gyermekek atya... kényszerítem az urakat, tegyék le fegyvereiket, nem tudom miatok rendbe szedni gondolatimat.... menjenek

az urak isten hírével, jó útat kívánok, ne vegyék számba csekély személyemet... semmi közöm a' kutatókkal... Higgyék el az urak, én az urak súlyos hivatala iránt a' legnagyobb tisztelettel viseltetem... az urak jó emberek, kik egy gyűlöletes pénzkereskedés miatt szükségben sinlő embertársaikon feleslegökből segíteni készek. Ajánlom magamat jó emlékezetökbe... Szerencsés útat kívánok!"

— „Szép szó, de nem igaz, te utánunk leskelődtél,“ viszonzá a' hármak közül a' legrongyosabbik, oly hangon, melly minden bátorságot tönkre tette.

„Teljességgel nem, a' viláért sem, ... én azért járok itt hogy.“....

— Hogy utánunk leskelődj úgy-e, 's aztán majd elárulj... hé! láttunk mi tégedet, a' mint ott alatt a' völgyben kémlelődtél.“

„A' szép természet bájaio merengett lelkem, a' táj szépségeiben gyönyörködtem.“

— A' szép természet foglalt el úgy-e? 's talán épen azért is húztad úgy össze magadat ezen szegletben, mintegy süldisznó, hogy virágokat szedj itten úgy-e? De nem jóban jársz te barátom. Mi vagyunk a' hegyek urai. Jaj annak, ki ezt itten kétségbe hozni hátorkodik. Mond el utósó miatyánkodat, 's könyörögj bűneid bocsánatáért!“

Nekem szegezte pisztolyát, 's én eszmélet nélkül összerogytam. Ekkor a' más kettő is közelebb lépett, 's miután halkal összesugtak egymással, az egyik minden szó nélkül hátomra nyomta súlyos iszákját, 's előre taszítván egy kissé, harsány szózáttal „indulj!“ kiálta. Kénytelen valék hát, ekkor elsőben életemben, hogy egy dugárusi kalandban részt vegyek; azt hiszem utósó

is volt ez, mert azóta nem igen van kedvem az illy nyaktörő tájokon magamra kalandozni.

Úgy látszott, hogy az én jövőendő sorsom ama' suttogó titkos tanácskozásban el volt határozva, mert az én embereim ezen túl keveset láttattak gondolni velem. Szótlan léptek előre, a' más két zsákot hol egyik, hol másik váltogatva cserélgetvén hátaikon. Próbáltam ugyan ártatlanságom bizonyosságait újonan is szőnyegre hozni, de gyakorlott szemek győzőbb erősséggel szólottak mentségemre minden esküimnél; csak azon egy környület furta az oldalakat, hogy miért füleltem én olly aggodalmasan, mit kerestem szemeimmel a' tájék minden oldalán, a' midőn nem volt okom személyemen kívül ottan más elő lény jelenlétét gyanítani. Igyekeztem ezen kétséget is elenyészteni, elbeszélvén azon tüneményt, melly a' víztűkör partján hevertemben ötlött szemeimbe. „Mindegy“ monda hideg vérrel ismét a' rongyos „akar ártatlan vagy, akar nem, elég az, hogy elárulhatnál; haladj! töstént erdőt érünk, ott végzünk veled.“

Milly hatásuk lehettek ezen szavak csüggedő szívemre, akarki elgondolhatja, ha helyzetemet jól meggondolni nem sajnálja. Egy verpadra vezetett rabnak halálos aggodalmával lépdeltem előre, míg egy jó félórányi járásra fekvő erdőséghez érkeztünk. Volt időm ez alatt egy halálra kárhoztatottnak minden gyötrelmeit érezni. Becsületemre mondok, szánakozásra méltó egy állapot! pedig én biztathattam magamat ártatlanságom érzetével, reménylhettem egy közbe jöhető történetről szabadságom visszanyerését, sőt azon mód is előttem állott, hogy a' jobb felől tátongó mélységbe zsákkal együtt bele ugorván, életemnek erőszakosan vessék véget. De várakozásom 's reményem füstbe

ment, az utóbbi módot nem akarám követni, 's így csak hamar az erdőbe érkeztünk. Itt úti társaim feloldozának a' vállaimat szinte leszakasztó teherből, egy fenyőhöz kötöztek, 's a' helyett, hogy föbe lőttek volna, ezt mondá ismét a' rongyosabbik: „Huszannégy órai bátorságra vagyok csak szükségünk, addig ön békén tűrheti állapotját; holnap ismét ezen helyen jövünk át, 's akkor önt feloldozzuk, azt hiszszük, hogy a' hála hallgatóva, sőt némává teendi önt; addig éljen békével.“

Soha sem tetszett nekem a' természet olyan szépnek, sem olyan igézőnek, mint ezen pillanatban. Nem is vettem észre, hogy le vagyok kötve. Huszannégy órát csak egy villámként eltűnő percznek képzeltem, 's ama' férfiakat kisé ugyan darabos, minden esetre jó szívű 's érdemes embereknek tartottam. Hogy is ne? hiszen ők étellel ajándékoztak meg, mellyet most csak kegyelmökből birtam. De vajmi mulólagos vala örömöm! a' halálos aggodalomtól megmenekvés örömének kitörése korán ellobogott, mint egy vidám láng, melly épen az útas' oda érkezéssel lehelli el utósó szikráját. Megkötözve, a' nélkül, hogy csak egyet mozdulhattam volna, egyedül hagyatva egy rémitő magányban éhség, ragadozó állatoknak martalékul, talán emberiségökből kivetkezett érzéktelen kalandorok által áldozatul vetve, hogy ne legyen élő lény, kitől rettegni legyenek kénytelenek; ilyen volt az én állapotom, akaratom ellen a' fenyő hideg kebeléhez szorítva, 's alig mula el egy néhány percz, a' mint életem megmentésén érzett örömmöt rettentő helyzetem keserves tudása váltá fel, 's én újabban lesujtva, elveszve képzeltem magamat, 's eszméletem teljesen visszatérve, a' kétes jövőndő minden rémképei elfoglalák lel-

kemet, nem vehettem erőt magamon, 's patak módjára megeredtek könnyeim.

Mintegy két óra lehetett délután. Rettenetes gondolat! még huszanhárom órai türésre, várakozásra valék kárhóztatva! A' hely vad 's kietlen tekintetű vala, közel a' havas vidékhez, 's útasoktól gyéren látogatott. Sőt úgy hiszem, hogy ha valaki arra vetődött volna is, elleneimtől féltébenben, kik minden esetre annyira nem távozhattak el, hogy tőlök tartani okom ne legyen, összefogott kezekkel könyörögtem volna, hogy ne közeledjenek felém, 's zárják el sziveiket a' könyörület szózatja előtt. Négy óra tájban már enyészni kezde félelmem, 's a' mint elleneimet jó tova járnai hittem, irántoki mély tiszteletemet mintha gyengülni éreztem voltam, aztán az az átkozott hajthatatlan keménységű fenyő is szemtelenül hátamra kezde nehézkedni. Béketürésem fogyni kezdett. 'S im ekkor egy emberi lény lassú léptekkel, mintha ólomlábai lennének, közeledik felém, egy valóságos költői alak, kit egy regény hőssévé lehetne méltatni. Vidékbeli paraszt volt. Kalapja tetemes lyukain hajtincsei nyuláncoktak, nadrágja alig fedezé lábszárait, rongyos czipői hasadékjain lábujjai logtak ki, orra alatt torzonborz bajusza egy neme volt a' füstlángtól feketévé pergelt avarnak, kétség kívül dugárusi kéztől került burnottal divatlankodó élésnek következménye.

„Erre, erre jó uram! segítség! segítség!“ kiálték minden erőmből. A' helyett hogy siessen, megállott, 's egy iszonyú szippantat burnotot emelvén ki szelenczéjéből, mind tíz ujjait tömte azt öblös orrlyukaiba.

A' savoyi parasztnak esze van. Ritkán sieti el magát, 's ha pénzt nem pengetnek előtte, úgy vesztegelnek kezei a' nadrágzsebekben, mintha

oda lennének varva. Ő azzal tart: „Lassan siess, tovább érsz.“ Ritkán, vagy soha sem ártja magát valamely dologba, ha tarthat tőle, hogy az által vagy a' felsőséget bosszantja meg, vagy szomszédjával, vagy a' királyi fegyveresekkel kell miatta izetlenkedni. Egyébiránt a' savoyi paraszt a' világon legjobb ember, méltóztasson a' kegyes olvasó elhinni, hogy ezt állítván, nem tréfát, meggyőződésemet mondom ki.

Az én savoyi parasztom tehát a' világon legbecsületesebb ember volt, de sehogy sem tudá eszével felérni, mit jelentsen egy előtte termett idegennek megkötötzetése, 's mi tevő legyen vele. Hihette, hogy vagy a' felsőség parancsa következtében, vagy egy félelmes ellen'karja által kötve le, jutottam ezen állapotra. Hosszas dévankozás után nyugtalanul jártatva szemeit hol rajtam, hol az erdőség körül szaladó ösvényeken, épen mintha mulatság végett kerültünk volna össze így szólalt meg „Szép tiszta időnk van, valóban jó idő.“

„Ne fecsegy nekem az időről, oktondi, hanem oldozd fel ezen vas keménységű köteleket.“

„Régen mulatoz itten önsége?“

„Már három órája. De jer közelebb, 's fogj már a' munkához.“

Két lépéssel közelített, 's még darabig várta így szólott: „Rosz emberek juttaták önt ezen kelepczébe, úgy-e?“

„Mindent megfogsz tudni, csak add vissza szabadságomat.“

Ekkor újabban három lépést tett előre, 's már azt hittem, hogy minden szenvedéseimnek végét értem, a' mint felém hajolván, lassú, alig hallható hangon azt kérdi; „Mondja meg ön, nem a' dugárusok kötötték-e ezen fához?“

„Eltaláltad; ezen gazkölykek kötöztek ide,

és pedig azon szándékkal, hogy holnap vissza térésökig ezen kínos helyzetben várjam be őket.“

Ezen szavak egészen megrázták az én emberemet; a' félelem miatt hátrálni kezdé. Erre elvesztettem minden béketűrésemet, kurholtam, szidtam, káromoltam, szóval: egy krajczárt érő becsületet nem hagytam rajta. De ő a' nélkül, hogy reám legkevesebbé hajtott volna, mind odább odább távozott, ezt mormogván fogai közt: „Meglátjuk mint lesz, majd eljönnek ők, 's feladják önségét.“ Alig végzé szavait, a' mint egy oldalösvényen eltűnt szemeim elől. Az ördögnek kívántam őt minden pereputyjával.

Mintha az égből estem volna le, nem tudám mit gondoljak, mi tevő legyek. Helyzetem a' parasztnak tett nyilatkozatom miatt súlyosabbá válhatik vala, mert könnyen megtörténendő leheté, hogy majd megviszi szavaimat a' dugárusoknak, vagy talán a' czimboraságnak ő is egyik fő corifeusa. Jövendőm elsötétült előttem; ijesztő rémképek árnyai foglalták el lelkemet, 's szerencsétlenségem legmagasabb fokra hágot volna, ha a' szomszéd fenyven ugrándozó két mókus valamennyire figyelmemet el nem foglalja. Ezen csinos, de rendkívül rebenczes állatok azon hiedelemmel, hogy az erdőt csak ketten bírják, bizonyos könnyedséggel 's kellemmel üzték pajkos játékukat, 's egyik fáról a' másikra szökdecselve üldözték egymást. Minthogy már én is a' fához tartoztam, merészen suhant le az egyik körmös lábaival ábrázatomon, testemen; villámsebessen ugrott rólam a' szomszéd fára, 's annak ágain a' másiktól kergetve épen a' tetejére szaladott fel. Itt egyszerre csak mintha megmeredtek volna, fülhegyezve mozdulatlan maradtak, a' miből azt következtettem, hogy hihetőleg valamit észre vettek.

Nem csalatkoztam. Egy vastag férfiú jelent meg, 's vele az én savoyi parasztnő burnotos orrával. A' vastag ember egyetlen volt a' maga nemében; hátán fecske farkra vágott kabátot, fején három szegletes kalapot viselt, teljes holdvilágképén kurta vágásu, de ravaszúl kémlelő szemei csillámlottak, 's ha két szinte lefüggő állmirigyeit oda számláljuk, hármassal lehet látni arczájáról lecsüggeni. A' mint engemet megpillantott, megállott, éles szemekkel kezdett vizsgálni. „Ki vagy? “ rivallék feléje.

„A' falú birája, “ felele ő, leszegzett állából. — „Felszólítom hát ezennel, falús biró uram, oldoztasson fel azon ember által amott, ki orrlyukait burnottal tapasztja. “

„Majd meglesz, “ felelének egyszerre mindketten. „Csak beszélje elé ön a' vele történetket “ hozzá tévé a' biró. iversity Library Cluj

Elébbi tapasztalatim által okulva, feltettem a' dugárusokról többé egy szótsem szólani. „Az én történetem “ mondék én, felette egyszerű. Rablók rohantak meg, 's mindenemből kifosztván, ezen fához kötöztek, most tehát minél elébbi megszabadítatásomért esedezek. “

— „Elhiszem, “ felele a' biró. „De rablókat említe úgy-e? “

„Igen is rablókat. Útaztam ezen erdőségen keresztül öszvéremmel, melly podgyászomat emelte, 's ők mind kettőből irgalmatlanúl kifosztának. Ennyiből áll, a' mi velem történt, 's már oldoztatok fel. “

— „Hm! hm! “ dunnogá a' biró, a' nélkül, hogy csak egy lépésnyire is közelített volna, „ebből még sok irka fírka kerül ki. “

„Mi gondom nekem a' ti irka firkáttal, csak oldoztatok fel már valahára. “

— „Az nem lehet! édes jó uram. Köteles-

ségemet sérteném meg, ha azt tenném. Mi előtt ön feloldoztatnék, még a' dolgot elébb megfontolni, 's jól meg kell vitatni. Legalább két bizonyosságra van szükségem, kik a' dolgot írásba vegyék. Azt csak gondolhatja ön, hogy a' bizonyosságok elé kerítése időbe kerül; azok ingyen nem fáradhatnak.... azonban ön is csak tud háládatos lehetni úgy-e?" Ezután a' burnotoshoz fordulván, „Menj,“ úgy mond, „Pernelle asszonyhoz Maglanba. Ő kétségkívül tudni fogja férjének, a' helységbeli jegyzőnek hollétét, kit is felkeresvén, kérd meg, ne sajnálja idáig fáradságát; azután térj be Szentmártonra, a' harangozót, Benedeket, bizonyosan otthon leled, mint-hogy lakadalom lévén ma a' falúban, harangoznia kelletik; kérd meg őtet is nevemben, hogy fusson fel kissé a' hegyre mi hozzánk. A' jegyző hozzon írószert 's bélyeges papirost magával. Eredj szaporán; becsületes emberrel nem szoktunk alkunni; tudunk mi is becsületet, 's mástól is azt várunk. Menet szólj be Veluzba János gazdához, 's mond meg, hogy a' kanczája gyógyuló félben van. — Indulj nó!“

„Hogy öszsze nem zuzhatlak! Ördög vinne el János gazdástól 's lovastól benneteket! Oh balgatag, oh ostoba bíró! Oh érzéketlen, emberiséget levetkezett emberek! Itt van né! mindnyájatok számára egy egy Louisdor, csak oldjatok fel már!“

Ezen ajánlatra a' burnotos, a' ki már épen útban volt, megállván, kíváncsi szemeket meresztgetett felém, de a' bíró hatalmason toppintván lábával, csak ugyan útnak eredett. Azután felém fordulván ő bírósága, így szólott: „A' papiros, írás 's napibért ön fizeti meg, aztán a' borra valót saját tetszésére bizzuk, nem erőltetjük önt, de bizunk hálájában. Előre pénzt nem

fogadunk el. Legyen ön béketűrő, mint illik férfúhoz. Nem sokára megtérek, egy üveg piros bor után szaladok; önnek erősítőre van szüksége. Patientia! kérem önt, patientia!“

Ismét magamra hagyatva, átláttam, hogy legokosabb dolgot teszek, ha állapotomhoz hozzá szoktatom magamat. Szerencsére az estve nagyon szelíd, 's a' lég rendkívül vidám és tiszta vala. A' leáldozni siető nap sugárai eddig a' fenyvek sűrű lombjain át nem törhetvén, lángpiros világot löveltek most az erdők örök sötét árnyékain keresztül, 's az égre nyuló fák óriási árnyékai messze nyultak be a' rengeteg vadonjába. Varjak, hollók kiabálva száguldának éji tanyájok felé az arvei völgyön keresztül, 's úgy tetszett, mintha az élőfák lombjai közt is az álom szelíd nyugalma váltotta volna fel az élet zszibongását. A' leboruló estvének ezen nyájas nyugalma, 's a' természetnek ama' gyönyörű képe, a' mint az lassanként az éj fátyolába merülve pihenésre szenderül, titkos bájerővel ragadják meg a' lelket, mellyre a' kebel zajja lecsilapul, 's a' természet felséges néző játékan merengő képzelet aranyálmaiban ringatja el a' szív sajgó fájdalmait.

A' lenyugvó nap bucsúsugárainál egy rakás férfiak, nők, gyermekek közeledtét vevém észre, kiknek zszibájától élénk mozgásba indult ismét a' lepihent élet. Azt llszem, egy egész falú jelen volt. A' bíróra 's érdemes tisztársára egy elébb alig ismertem, pedig mindenike ott vala. Csak hamar a' helység lelkészét is megtalálták szemem. A' lelkész jelenléte ismét feléleszté csüggedző reményeimet, 's én feltevém, hogy ezen jámbor istenszolga minden keresztyéni erényeit szabadulásomra használandom,

A' lelkész öregnek és erőfogyottnak látszott,

bizonytalanul ingadozó léptekkel közeledett felém. „Ah“ monda ő, a' mint meglátott, „azon gazemberek önt ugyan kegyetlenül lekötözték. Isten áldja önt!“

A' jó öregnek ezen őszinte nyájas megszólítása 's átaljában kedvező nyílt külseje örömmel 's bizodalommal töltöttek be. „Rettenetes, valóban rettenetes,“ mondék én, „a' mit velem elkövettek; bocsássa meg, tisztelendőséged, hogy ezen állapotban köszönetét illendőleg el nem fogadhatom, sőt még kalapot sem emelinthetek. Nem szólhatnék-e csak egy pár szót atyaságoddal négy szem között?“

„Itt a' fő dolog,“ felele ő, „az, hogy ön haladék nélkül oldoztasson fel kötelékeiből, azután akármennyit beszélhetünk. Siess szaporán Antal“ szóla a' bíróhoz, „ne tátogj, fogj a' dologhoz. Vágd ketté a' kötelet, hogy a' dolgon annál frissebben segíthess.“

Részemről nem volt vége hossza a' hálálkodásnak, 's mondhatom, minden szó szívemből eredt. Antal elé vette a' bitskát, 's már épen a' kötél metszéséhez fogott, a' mint a' burnotos, kétség kívül hogy a' kötelet épen megnyerje magának, elé szökvén, félre tolja a' bírót nyiszitelő bicskával, 's oldani kezdi a' leszorított kötélbogokat, a' mit kevés vártatva szerencsésen is végrehajtott. A' mint szabadon éreztem magamat, egy néma, de szives kéz szorítással tudtam csak felelni a' jó szívű lelkésznek, 's első felhevülésemben a' jámbornak tisztos orcáit megcsókoltam. De alig egy két percz multán iszonyú fájdalom kezdé szaggatni minden tagjaimat, nem birtak lábaim, 's kénytelen valék ismét leülni. Azonban mintha a' földből termett volna ki, egy megnyergelt öszvért vezettek ki egy mellék ösvényen, kétség kívül a' jámbor lelkész rendelé-

séből, hogy öszveroncsolt testemet vele a' közelebbi helységig vonczolhassam. Ezek megtörténvén, szokott komolyságával, melly inkább neveltséget, mint tiszteletet vala képes gerjeszteni, elé áll Antal a' helység jegyzőjével 's így szólit meg: „Nó már most beszélje el ön a' vele történeteket,“ 's az egész gyülekezet, nők, gyermekek, pásztorok, János gazda és a' harangozó körül fogván, tátott szájjal lestek szavaimra. A' nap épen akkor áldozék le utolsó sugáiraival a' kék hegyek megé.

Én kalandomat, úgy a' mint történt, híven elbeszéletem; beszédemet végezvén, így szólott az öreg lelkész: „Értem a' dolgot;“ azután a' gyülekezethez fordulván ezeket mondá: „Figyelmezzetek szavaimra! Ti reszkettek a' gonosztevők előtt, azért üzik azok olly orczáttanul mesterségöket; a' gyávaság teszi a' törvénytapodót vakmerő bátorrá. De sokkal gonoszabb még, hogy találtatik köztetek egy más, ki ezen gyalázatos keresetet nem irtózik saját érdekei gyarapítására használni. Már ha csak kendet hozom fel például, András gazda, hova nem ragadta kendet a' szipákolás' szenvedélye? Dugvák a' kend orrlyukai burnottal, 's ihol né! nincs czipője, mit meztelen lábára huzzon: e' még csak tűrhető volna, de csalóktól vásárolja kend a' burnotot, 's hogy kedvezzen nekik, vagy tőlük féltében nem mer kend szenvedő embertársán segíteni, pedig ez magassabb kötelesség ám, mint az országcsaló cimborákkal egy kézre dolgozni. Tudja meg kend András gazda, hogy azon rablók pokolba kerülnek, ott nyársra huzzák, 's négy ehes ördögök ezer darabokra szaggatják őket; azokért sem állok jót, a' kik az illy csalóknak pártját fogják. Szipákoljon kevesebb burnotot, 's vásárolja azt is a' maga helyén. Antal biró, saját vélekedése sze-

rint, kötelességét teljesítette, 's a' mi valóban becsületére szolgál, azt emberül is végezte, az ő dolga más, ő a' felsőbb rendelkezések értelmében tartozik cselekedni."

Ezen erkölcsi leczke alatt az öszvért előmbe hozták, 's miután hátára segítettek, bucsút vevék szállásadó gazdámtól, hátamon vive barátságának érzékeny jeleit. A' hegyről leindultunk. Antal biró a' kengyelt fogta, a' jámbor lelkész jobbam mellett még mindegyre prédikált, azután jött a' többi, egy meglepő, mondhatni festői menet az estve' szürkületes homályában. Fél óra múlva a' szabad és nyílt legelőket értük, honnan már az éj' sötét leplebe burkolt arveivölgy' szemben fekvő hegy koszorúit pillantók meg fejéreslő sziklaóriásaival. Ezen helyez már közel fekszik a' falú; csak hamar oda értünk; a' lelkész bucsút vön nyájától, engemet pedig barátságos lakába vezetett, hol izes vacsora 's kényelmes szállás vártak reánk.

Életemben egyszer jobb ízű vacsorát nem ettem, mint ezen dérék férfiú asztalánál, 's miután egy pár flaskót fenéig üritettünk, jó éjszakát kívántam szives szállásadó gazdámnak, 's már készen levő ágyamba heveredvén, ringatatlan is töstént az álmok országába szenderültem által. Mondhatom, soha jobb ízűen nem aludtam!

13.

SEBÉSZI TALÁLMA NY.

A' francia tudós társaság sept. 25dikei ülésében Velpeau úr, a' Charité nevű kórház' seb-orvosa egy értekezést olvas a' szárcsonttörésekről. T. i. sükerült már az eltört csontnak olly móddali bekötözése 's darabjainak olly helyzet-

ben tartása, hogy a' beteg a' törés után *) másod vagy legfeljebb harmad nappal veszély nélkül felkelhet és járhat. A' találmány tulajdonkép Larrey úré, de némi Sentin nevű sebész jobbítást tett rajta, miszerint az ahhoz alkalmazandó méz és tojásfehér vegyíték helyett az egyszerűbb keményítőt (amidon) választá; Velpeau úr pedig, mint sebész a' Charitében, hol évenként 80—100 csonttörési eset fordul elé, azt még egyszerűsíté's gyakorlásba vevé. A' tudós t. ülésében négy beteget állíta elő, kik közül egyik még nincs kinnöve, egy másik 60 évesnél idősebb. Az elsőbnek az előtt három nappal tört vala el a' lába, 27dikén bekötötték és 28dikán már saját két lábán ment a' Charitéből a' t. társaság' teremébe. Az utóbbi hasonlókép csak 2 vagy 3 hét. óta vala gyógyításban. A' találmány a' mostani egyszerűsítés szerint csak kötőkből (faslíkból) áll, mellyeket gondosan a' tört tag körül tekergetnek és keményítő csirizzel összeraggatnak.

ANEKDOTA KÉPTÁRSÚL **)

a' „Hirnök“ oct. 6dikai 28ik számában, a' homloklap 2 — 3dik hasábján elbeszélthez.

Bold. IV. Vilmos angol király Bedford herczegnek a' Russel-család fejének mellképét a' vindsori képcsarnokból kitétette vala azért, hogy az ismeretes OConnell tőkére 100 f. aláirt. Mí-dőn Tavistock marquis, a' herczeg legidősb fia a' vindsori kastélyban legelsőben tevé udvarlását a' királynénak, megmútató ő felsége neki atyja mellképét ismét elébbi állására visszahelyezve.

*) Hihetőleg, ha a' törés után közvetlenül bekötözik.

**) Képtárs = Gegenstück = Pendant.